

DOSSIER DE PREMSA

Mai no és tard per aprendre

Reptes i necessitats de la formació durant l'etapa adulta

Divendres 1 de juliol de 2022

La Fundació Bofill reclama més recursos, reconeixement i lideratge polític per al sector de la formació de persones adultes

- +** La població adulta que demanda formació ha augmentat els darrers anys. És el moment que s'hi aposti políticament i es reforci com una eina molt potent per lluitar contra les desigualtats. Per això, la Fundació Bofill demana al Departament d'Educació que lideri un pla de país que integri les xarxes de centres de formació de persones adultes i les iniciatives comunitàries i les articuli al voltant d'una veritable política de formació al llarg de la vida.
- +** A Catalunya, el 13% de la població adulta s'està formant; estem encara a 90.000 persones de l'objectiu fixat en l'Estratègia Europea per al 2020. La població amb estudis superiors participa tres cops més en formacions d'adults (15%) que la població amb estudis bàsics (4,5%). La formació de persones adultes no arriba prou a la població que més se'n podria beneficiar.
- +** El 36.2% de la població catalana d'entre 25 i 65 anys té estudis baixos i continuem tenint una elevada taxa d'abandonament escolar prematura del 14,8%, per sobre de la mitjana de l'estat (13,3%) i de la UE (9,9%). En alguns col·lectius aquest percentatge s'incrementa fins al 30%.
- +** La formació de persones adultes està fragmentada i no existeix un organisme coordinador entre totes les administracions, agents, serveis i recursos que hi intervenen, la qual cosa impedeix una planificació ajustada de les necessitats.

- + Els centres oficials de formació de persones adultes han ampliat la seva oferta en els darrers 20 anys per cobrir noves necessitats. Sense deixar d'oferir els aprenentatges bàsics i instrumentals han guanyat pes les formacions secundàries, amb un important pes de les proves d'accés als estudis post-obligatoris i superiors. Tot i així, l'oferta és força homogènia arreu del territori, rígida en els calendaris i processos d'inscripció, i li cal una major adaptació a les necessitats laborals i de conciliació de les persones adultes.
- + Actualment, no hi ha una formació universitària específica per a ser docent de persones adultes, com si hi és en altres nivells educatius. La capacitació d'aquests professionals per treballar amb la població adulta ha estat principalment autoformativa. El 43% dels docents en el sector públic de FPA tenen la titulació de mestre i el 56% tenen titulacions superiors.
- + Les entitats comunitàries, que sovint atenen a població més vulnerable o que no accedeix als ensenyaments reglats, es financen principalment a través de subvencions, situació que les deixa en una situació d'inestabilitat i en fa difícil la planificació. Tampoc estan autoritzades a acreditar les competències adquirides per les persones que s'hi formen.
- + No hi ha prou dades sobre proveïdors de formació ni del nombre d'alumnes que estan en formació. La inexistència d'un sistema comú, sistemàtic i periòdic de recopilació i anàlisi de dades sobre la formació de persones adultes impedeix detectar les necessitats formatives i introduir millores en la planificació de l'oferta.
- + Catalunya necessita un pla estratègic que articuli tot el sector de la formació de Persones adultes perquè serveixi a la millora dels nivells formatius de la població. Del treball fet amb els principals actors en destaquen les següents propostes:
 - **Integrar els agents formals i les entitats del territori** vinculades a la formació de persones adultes en els òrgans de participació i presa de decisions, tant en l'àmbit nacional com municipal.
 - **Majors recursos i autonomia als centres de formació de persones adultes** per adaptar l'oferta formativa a les característiques de l'entorn i les necessitats

de la població amb demandes formatives. **Estabilitat i suport econòmic** als projectes i iniciatives desplegades pel tercer sector i en l'àmbit comunitari.

- **Creació de la Comissió catalana de Formació al Llarg de la Vida** impulsada pel Departament d'Educació i formada per persones representants de les administracions i les institucions, amb l'objectiu principal **d'aportar visió i estratègia** a la Formació al Llarg de la Vida. Pel seu aterratge en cada territori, creació de **Comissions territorials de Formació al Llarg de la Vida**, constituïda per les entitats i agents vinculats a la FLV i liderada per l'administració local.
- **Posada en marxa de pilotatges de xarxes territorials de Formació al Llarg de la Vida**, espais comunitaris, liderats per l'administració local, per desenvolupar accions conjuntes amb els agents i recursos de cada territori.
- **Elaboració d'un catàleg amb el sistema competencial del nou model de formació al llarg de la vida** i posada en marxa d'un Sistema de validació de competències similar al que s'ha fet en l'àmbit de l'FP.
- **Creació d'un sistema d'indicadors compartit arreu del territori**, coordinat per la inspecció educativa, i orientat a l'avaluació de les competències clau i de seguiment de les trajectòries.
- **Major flexibilitat organitzativa i metodològica en els centres de formació de persones adultes**: flexibilitat de les inscripcions al llarg del curs; validació modular de les formacions més llargues; major oferta i diversitat de continguts per adaptar-se a les necessitats de les persones.
- **Creació d'un servei d'orientació i acompanyament per a la formació al llarg de la vida**, desplegat localment, que garanteixi que tot estudiant disposa d'un acompanyament durant totes les fases de formació.

SITUACIÓ ACTUAL DE LA FORMACIÓ DE PERSONES ADULTES A CATALUNYA

Què és la formació de persones adultes? Breu radiografia

La formació de persones adultes (FPA) és el conjunt d'aprenentatges destinats a millorar i enriquir les capacitats, els coneixements i les competències de les persones adultes. Es tracta d'un tipus de formació que ha de **servir no només per garantir les competències educatives bàsiques** (lectoescriptura, matemàtiques, etc.) i contribuir a la millora de les qualificacions formals, sinó que també **aporta eines perquè les persones puguin desenvolupar-se com a ciutadans de ple dret i participin de manera activa** en la vida social, comunitària i professional.

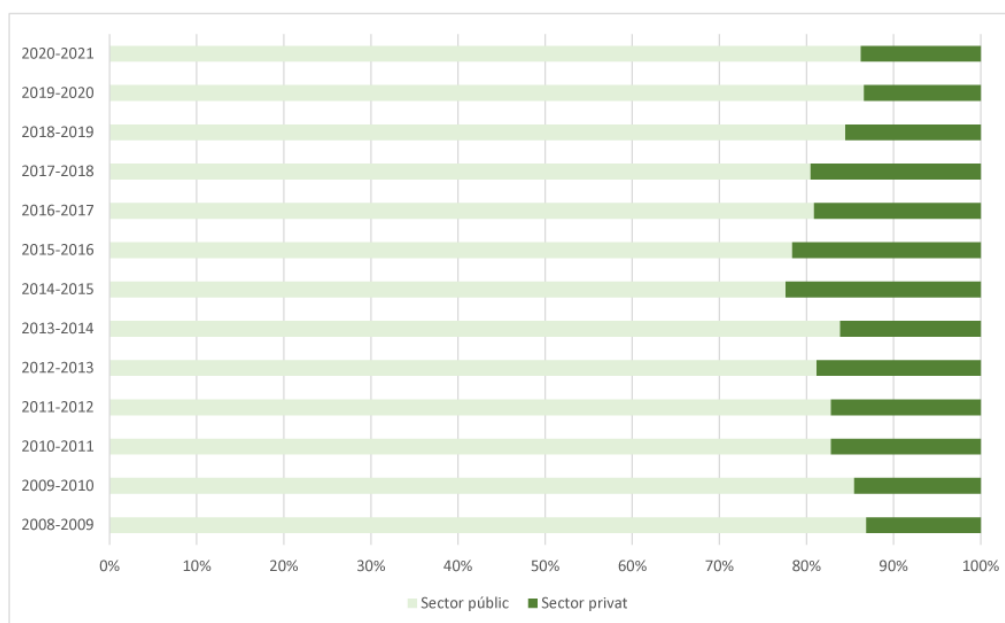
Actualment, tots els centres, entitats i altres agents que desenvolupen activitats considerades com a formació de persones adultes **no estan organitzats ni s'identifiquen com a membres d'un mateix sector**.

De quin tipus d'entitats parlem?

1. La peça central en la formació de persones adultes són **els centres de formació de persones adultes**, que ofereixen educació general i accés al sistema educatiu (ex. proves d'accés als cicles formatius o la universitat), formació en competències transprofessionals (ex. anglès, TIC) i formació en competències bàsiques per desenvolupar-se en la vida social (ex. català o castellà).

	CENTRES PÚBLICS	CENTRES PRIVATS
CONSORCI D'EDUCACIÓ DE BARCELONA	26	11
GIRONA	19	2
LLEIDA	11	1
TARRAGONA	13	2
BARCELONA COMARQUES	17	2
TERRES DE L'EBRE	3	1
BAIX LLOBREGAT	18	1
VALLÈS OCCIDENTAL	20	
MARESME-VALLÈS ORIENTAL	25	5
CATALUNYA CENTRAL	11	1
Total	163	26

Gràfic 1: Evolució del nombre de centres de FPA a Catalunya, per tipus de centre

2. **Escoles comunitàries i entitats d'inclusió social:** són iniciatives impulsades per entitats del tercer sector o per grups de persones, i reben el suport de l'Administració i d'altres agents del territori. Generalment, són entitats amb un alt grau d'autogestió i de participació de les persones implicades, tant docents com estudiants. Promouen una educació basada en el diàleg, l'aprenentatge compartit i la ciutadania activa. L'objectiu és que la formació sigui transversal i no només cobreixi mancances acadèmiques de les persones adultes, sinó que serveixi per desenvolupar altres aspectes de la vida adulta, com ara la feina, les relacions personals, la relació amb la comunitat, etc. Solen ser entitats més aviat petites, amb molta relació amb altres iniciatives educatives i socials del barri o del territori.
3. **Escoles de noves oportunitats:** presenten les mateixes característiques de les entitats anteriors pel que fa a la gestió i la relació amb l'Administració, però estan més centrades en persones que han abandonat prematurament els estudis obligatoris i que es troben en situació de vulnerabilitat social i personal, sense oportunitats acadèmiques ni professionals. Per tant, solen tenir un alumnat molt més jove.
4. **Centres cívics:** no són pròpiament entitats de formació de persones adultes, però són equipaments municipals on també s'ofereixen cursos formatius. Solen ser espais de proximitat i de participació ciutadana. Alguns també estan gestionats per entitats del tercer sector.
5. **Entitats impulsades per les administracions (Escola de la Dona, Barcelona Activa, Consorci per la Normalització Lingüística, etc.):** són espais impulsats per una o diverses administracions en els quals s'ofereixen cursos gratuïts per a persones adultes. Solen ser formacions més enfocades a un àmbit en concret: aprenentatge d'idiomes, formació laboral, etc. Així per exemple, el Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL) disposa d'una xarxa territorial de 22 centres.

- 6. Institucions socioassistencials (Creu Roja, Càritas, etc.):** no són pròpiament entitats de formació de persones adultes, però ofereixen cursos prelaborals, amb titulació homologada (primers auxilis, monitor/a d'oci, etc.). Com que són institucions molt grans i conegudes per la ciutadania, solen tenir un gran nombre d'alumnes. Per exemple, l'any 2020, prop de 2.000 persones adultes van fer alguna formació a Caritas.

Malgrat la seva articulació com a política pública des dels anys 80, **la Formació de persones adultes a Catalunya pateix d'haver estat durant molt de temps en la perifèria de les polítiques educatives**, i requereix ser reforçada amb recursos, reconeixement i planificació per poder respondre bé a les necessitats actuals d'aprenentatge al llarg de la vida.

El context demogràfic, social i educatiu que va donar lloc a la creació de polítiques públiques de formació de persones adultes ha canviat radicalment. En un primer moment, la creació d'escoles d'adults va contribuir molt positivament a pal·liar diferències formatives de molta població adulta que no s'havia escolaritzat o que ho havia fet precàriament. Però, actualment, **les necessitats formatives han canviat i aquestes polítiques necessiten ser revisades d'acord amb les necessitats educatives actuals de la població adulta**.

Avui Catalunya està encara massa lluny d'assolir els nivells de formació en l'etapa adulta que el país requereix i, encara menys, de tenir una veritable aposta de polítiques públiques per a l'aprenentatge al llarg de la vida.

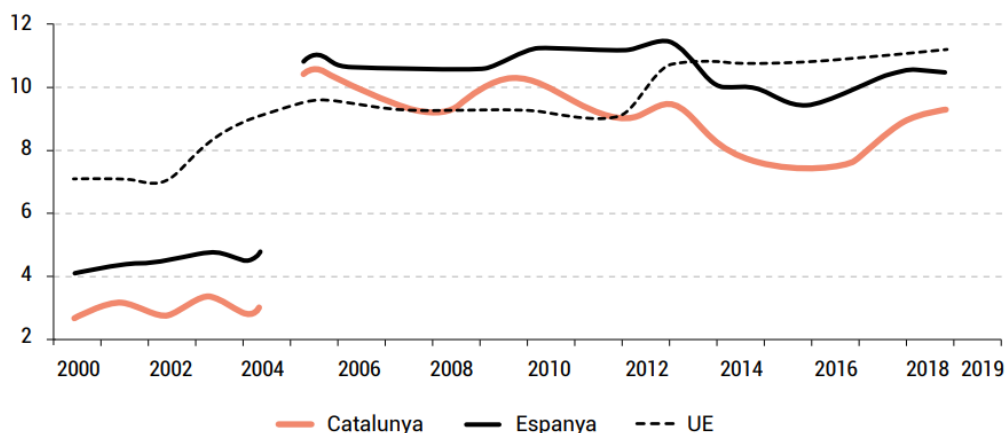
L'informe elaborat per **Mariona Estrada, Aleix Caussa i Milena Verrié** és fruit d'una diagnosi compartida amb el sector, amb què s'han analitzat els reptes principals de la formació durant l'etapa adulta i s'identifiquen les estratègies i actuacions necessàries per fer-hi front.

- 1. A Catalunya, el 13% de la població adulta s'està formant. Falten 90.000 persones adultes en formació per assolir l'objectiu del 15% fixat l'Estratègia Europea per al 2020.**

Fa més d'una dècada que Catalunya arrossega aquest dèficit. La Comissió Europea ja fa més d'onze anys que reclama prioritzar l'educació en etapa adulta, amb l'objectiu de situar l'aprenentatge al llarg de la vida com un factor transformador i decisiu per convertir Europa en una societat i una economia del coneixement avançat. **Catalunya ha millorat notablement en els darrers anys, passant del 9,2% l'any 2019 al 13% el 2021.**

GRÀFIC 79

Evolució del percentatge de població d'entre 25 i 64 anys que participa en educació i formació per àmbit territorial. Catalunya, Espanya i UE-28, 2000-2019 (%)

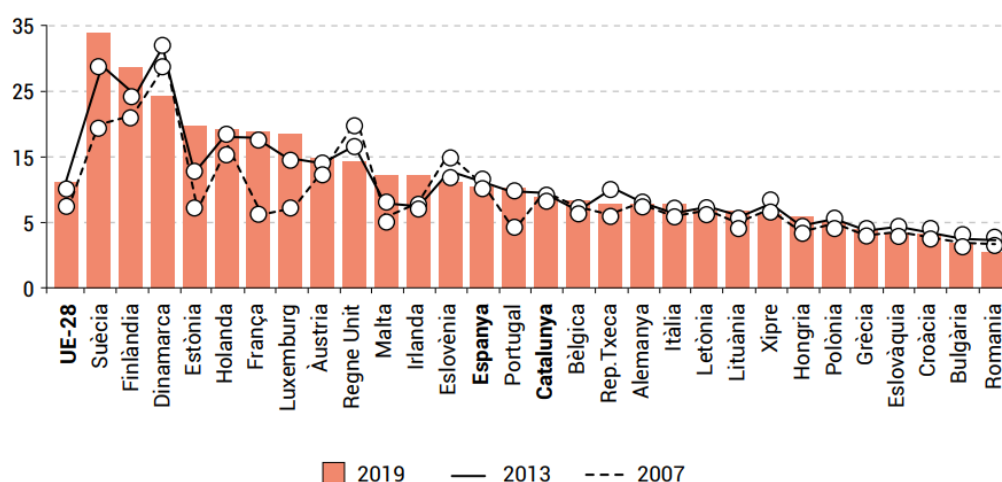
Nota: en els casos de Catalunya i Espanya, l'any 2005 es produeix un tall en la sèrie estadística.

Font: elaboració a partir de dades del Ministeri d'Educació i de l'Eurostat.

La participació en formació al llarg de la vida a Catalunya està molt per sota de la d'altres països europeus i molt lluny dels països nòrdics – **Suècia, Finlàndia o Dinamarca**- són els que tenen percentatges més elevats, al voltant del 25%.

GRÀFIC 81

Percentatge de població d'entre 25 i 64 anys que ha participat en educació i formació durant les darreres quatre setmanes de referència per països europeus, 2007, 2013, 2018 (%)

Nota: el *benchmark* establert per la Unió Europea per al 2010 és del 12,5 % i per al 2020 del 15 %.

Font: elaboració a partir de dades de l'Eurostat.

2. El 36.2% de la població catalana d'entre 25 i 65 anys té estudis baixos i seguim tenint una elevada taxa d'abandonament escolar prematura del 14,8%, per sobre de la mitjana de l'estat (13,3%) i de la UE (9,9%). Hi ha per tant una necessitat de millorar la formació de la població adulta

Hi ha una necessitat de millorar la formació de les persones adultes a Catalunya:

- **A Catalunya, el 38,2% de la població adulta d'entre 25 i 65 anys només té estudis bàsics**, un percentatge superior de l'estat espanyol i a la mitjana europea.
- El baix nivell de formació de la població adulta s'alimenta de l'elevada taxa d'AEP. L'any 2021, la taxa d'abandonament escolar prematur a Catalunya se situava en el 14,8% per sobre de la mitjana estatal (13,3 %) i encara lluny de l'objectiu fixat per la UE del 10 %. Malgrat la millora notable d'aquestes xifres en els darrers anys, **acumulem un percentatge important de joves i joves adults que han abandonat els estudis prematurament i, sense les polítiques adequades, no milloraran les seves competències en el curt termini.**
- La suma de baixa participació en formació de la població adulta (13%), els percentatges elevats de persones amb baixa qualificació (36,2%) i indicadors d'abandonament escolar prematur elevats, **ens posiciona a la cua d'Europa en continuïtat educativa.**
- La formació al llarg de la vida pot ser **una eina fonamental de qualificació i, en general, d'oportunitats educatives en un país amb baixos nivells d'estudi i qualificacions.** És una peça cabdal per reforçar els aquells itineraris formatius, recursos i dispositius destinats a incrementar el nivell educatiu de la població.

3. La població amb estudis superiors participa tres cops més en formacions d'adults (15%) que la població amb estudis bàsics (4,5%). La formació de persones adultes no arriba prou a la població que més se'n podria beneficiar.

La població amb estudis superiors tendeix a participar més en la formació al llarg de la vida que la població amb estudis secundaris o inferiors: mentre que l'any 2019 el 15,1 % de la població de 25 a 54 anys amb estudis superiors hi participa, aquesta proporció decreix fins al 4,5% entre la població que té estudis bàsics o inferiors. Això significa que la població amb estudis superiors tendeix a participar més de tres vegades més (3,35 l'any 2019) en la formació que la població amb estudis secundaris o inferiors.

La recerca mostra que **les persones amb més mancances formatives es troben en situació de major precarietat social i econòmica.**

- La taxa d'atur de la població amb estudis bàsics se situa en el 19,6%, la de la població amb nivell d'instrucció superior és del 6,8% (2020). En l'àmbit europeu, **Catalunya és el vuitè territori amb una polarització més gran dels nivells d'atur segons nivells formatius**, és a dir, on la diferència en la taxa d'atur entre les persones amb estudis bàsics i amb estudis superiors és major

- La recerca internacional posa de manifest que **l'educació és un protector per a la salut i que les persones amb baix nivell d'estudis acostumen a tenir pitjor salut i una reducció de l'esperança de vida de 10 anys de mitjana**. Segons l'Enquesta de Salut de Catalunya, el 36% dels homes i el 48% de les dones amb estudis primaris o sense estudis reporten tenir una salut regular o dolenta, front el 6% dels homes i el 13% de les dones amb estudis superiors.

Per tant, veiem clarament que **millorar el nivell formatiu de la població redunda en una millora dels indicadors econòmics i de benestar**.

4. L'oferta formativa dels Centres de Formació de Persones Adultes és excessivament homogènia arreu del territori, rígida en calendaris i organització i poc adaptable a les necessitats laborals i de conciliació de les persones adultes.

Actualment, aquestes formacions **pateixen d'un fort absentisme i abandonament**. Segons dades del Consorci d'Educació **només el 36% de l'alumnat que es matricula acaba superant els ensenyaments del curs**. El 20% dels matriculats no es presenta al curs i un 19% al·leguen raons laborals per no continuar (ex. haver trobat feina o un canvi en el torn de treball). **Una oferta formativa més flexible i que ofereixi diferents opcions de cursos permetria retenir part d'aquest alumnat sense necessitat d'abandonar**.

L'oferta de FPA **és excessivament rígida** en molts aspectes, entre els que destaquem:

- **El sistema i calendari d'inscripció als cursos** a les escoles de formació d'adults és equivalent al curs escolar (inscripcions al juny, inici de cursos al setembre), mentre que la realitat de les persones adultes és molt diversa i s'haurien de poder flexibilitzar molt més els calendaris d'accés als seus ensenyaments al llarg de tot l'any
- **Els horaris de les formacions** sovint són poc compatibles amb les necessitats laborals i de conciliació. Cal tenir en compte que en general, la formació no és la seva única ni principal activitat, per tant han d'encaixar estudis amb altres responsabilitats.
- **Els cursos a les escoles de FPA tenen un format molt similar** a tots els centres, però els contextos i necessitats de cada territori són diferents. L'oferta de titularitat municipal acostuma a ser més flexible i ajustada a les necessitats de l'entorn, mentre que la formació dels centres dependents del Departament d'Educació es focalitza en el currículum oficial i és més rígida, limitant la capacitat dels centres d'adaptar la seva oferta.
- **L'oferta de continguts i formats de la FPA** no sempre s'adapta a les necessitats detectades sinó que es prioritzen les mínimes que poden cobrir-se amb els recursos disponibles. Això estandaritza i empobreix l'oferta formativa.

A més, **no hi ha una formació universitària específica per a ser docent de persones adultes**, pel que la gran majoria han hagut de recórrer a l'autoformació. El 43% dels docents en el sector públic de FPA tenen la titulació de mestre i el 56% tenen titulacions

superiors. La capacitació d'aquests professionals és eminentment autoformativa, ja que actualment, no hi ha formació específica ni cap màster o postgrau. De manera voluntària, aquests docents s'han format en espais com l'Escola d'Estiu de l'Educació de Persones Adultes o en els cursos de l'XTEC (Departament d'Educació).

En un camp molt exigent, que demana una actualització constant per la diversitat de perfils de l'alumnat —procedències, edats, llengües, etc.— i pel creixement de les demandes educatives, **cal dotar d'un major suport al desenvolupament professional dels docents.**

5. Les entitats comunitàries, que sovint atenen a població més vulnerable o que no accedeix als ensenyaments reglats, tenen un finançament inestable i no estan autoritzades a acreditar les competències adquirides per les persones que s'hi formen.

Les entitats de formació comunitàries són iniciatives impulsades per entitats del tercer sector o per grups de persones, amb un alt grau d'autogestió i de participació de les persones implicades, tant docents com estudiants. Acostumen a oferir una formació més transversal, que no només cobreixi mancances acadèmiques sinó que serveixi per desenvolupar altres aspectes de la vida adulta, com ara la feina, les relacions personals, la relació amb la comunitat, etc.

Moltes de les entitats comunitàries –ONG, associacions, etc.– situades principalment a municipis i/o barris on hi ha percentatges elevats d'immigració estrangera, identifiquen una elevada demanda per part de col·lectius amb necessitats formatives (lingüístiques o instrumentals) que no arriben als centres de FPA. És el cas d'algunes persones en situació administrativa irregular i/o amb vulnerabilitat econòmica, que sovint són atesos per entitats comunitària ja que no sempre poden tenir accés a certes formacions o recursos oficials. En el cas de les persones en situació irregular, la seva admissió depèn del criteri de cada servei territorial i acostuma a circumscriure's a les formacions de llengua.

No es disposa de xifres exactes del volum d'entitats ni de persones que es formen en les entitats de base de comunitària. En general, aquestes entitats tenen programes **més flexibles i adaptats a les necessitats** de les persones del territori, i amb una forta vinculació local al territori que els permeten arribar a part d'aquest públic que queda fora del sistema formal.

Aquestes entitats es financen principalment a través de subvencions, situació que fa difícil la planificació a llarg termini i deixa les entitats en una situació més precària i inestable. Caldria que el rol d'aquestes entitats en atendre una part de la població adulta que es forma sigui reconegut i compti amb el finançament necessari per donar continuïtat als projectes, garantint el servei educatiu a les persones que hi accedeixen.

Les competències adquirides a través de l'educació no formal de persones adultes no estan reconegudes. Això implica que les persones que s'hi han format no poden fer

valdre ni convalidar els coneixements i habilitats adquirides. El no reconeixement els impedeix construir itineraris formatius o professionals per accedir a nous cursos o feines que requereixin certificar aquests coneixements.

6. No hi ha prou dades sobre proveïdors, el perfil dels estudiants ni la tria dels estudis, amb el que es dificulta la planificació estratègica de l'oferta arreu del territori.

No existeixen dades sistematitzades i estandarditzades sobre el volum i tipus d'entitats que imparteixen formació no-formal i informal. Hi ha una gran diversitat d'organismes i entitats que ofereixen formació a persones adultes, des dels Centres de Formació de Persones Adultes (CFPA) fins a les entitats del sector social i d'altres altres espais educatius no formals **però no es disposa d'un mapa clar de qui ofereix formació, quina població adulta que s'està formant i en què ho està fent**, la qual cosa **impedeix elaborar estratègies de cobertura, diversificació formativa o distribució territorial** adaptades a les necessitats reals.

Les dades sobre la FPA que es recullen per part de les diferents administracions – Departament d'Educació, Consorci d'Educació de Barcelona, Diputacions - i entitats sobre el sistema de formació de persones adultes **no estan homogeneïtzades, ni són les mateixes ni s'analitzen segons la base dels mateixos criteris.** Cada administració recull i presenta la informació de manera diferent (per exemple, sobre el tipus de centre o d'alumnat) impedingent poder tenir indicadors sobre el conjunt del sistema. No es recull informació sobre necessitats i trajectòria de l'alumnat, així com de perquè alguns no arriben a finalitzar els cursos, dades imprescindibles per conèixer les causes i evitar l'abandonament d'aquests estudis.

Tampoc es disposa d'un sistema de seguiment i avaluació per tal de fer una diagnosi en profunditat del sector i elaborar les corresponents estratègies adaptades a la realitat del moment. En la majoria de casos no es recullen les dades necessàries per fer una avaluació a fons de la Formació de Persones Adultes. Per exemple, actualment les avaluacions es centren bàsicament en el número de persones que assisteixen i/o que acaben els cursos oficials, però hi ha poques dades que mostrin perquè les persones matriculades no arriben a finalitzar els cursos.

La inexistència d'un sistema comú, sistemàtic i periòdic de recopilació i anàlisi de dades sobre la formació de persones adultes impedeix analitzar la situació, detectar les necessitats de millores de les polítiques públiques la formació de persones adultes i orientar de manera efectiva aquest sector.

7. Descoordinació de les administracions i agents, i desvinculació amb altres etapes educatives

Tot i que a nivell local alguns municipis disposen de mecanismes de col·laboració que funcionen, en general **la formació de persones adultes està fragmentada i manquen espais o un organisme coordinador entre totes les administracions, agents, serveis i recursos** que intervenen en la formació durant l'etapa adulta.

L'articulació i el traspàs d'informació entre centres de diferents etapes educatives (secundària obligatòria, cicles formatius, centres de formació de persones adultes...), especialment necessària quan hi ha alumnat en transició, **no està sistematitzat i és molt variable depenent de cada territori, centres i docents**, dificultant sovint el necessari seguiment de l'alumnat per tal que no abandonin el procés formatiu.

No existeix una estratègia global coordinada ni mecanismes de comunicació i difusió que garanteixin que la informació sobre l'oferta formativa arriba a la diversitat de població potencialment interessada.

PRIORITATS

Les propostes que es presenten **són fruit d'un treball compartit amb els actors educatius implicats en la formació de persones adultes** (administracions, experts, entitats proveïdores...). Existeixen avui a Catalunya exemples molt reeixits d'innovacions que superen algunes de les limitacions i problemes existents. Sobre **aquestes experiències i experteses al territori poden extreure-se'n exemples i lliçons sobre les polítiques que cal desplegar.**

La formació durant l'etapa adulta **necessita evolucionar cap a un model d'aprenentatge al llarg de la vida, integrat i reconegut, amb una inversió suficient** per oferir resposta a les necessitats formatives de la població i fornir-la de competències per per al seu desenvolupament personal, professional i ciutadà.

Per desplegar aquesta política **és necessari reforçar-la amb recursos, reconeixement i planificació, tal i com el mateix sector reclama.** Cal potenciar i coordinar al màxim els recursos existents –formals i no formals–, amb l'objectiu **d'enfortir i ampliar la capacitat del sector per arribar i formar a tothom qui ho necessita i millorar el nivell educatiu del país.**

Catalunya necessita un pla estratègic que integri i doni estabilitat a les xarxes de centres de formació de persones adultes i les iniciatives comunitàries i les articuli al voltant d'una veritable política de formació al llarg de la vida.

Aquesta política requereix prioritàriament:

1. El departament d'educació ha de liderar una estratègia clara de la formació al llarg de la vida que:

- inverteixi en infraestructures, recursos, formació, plantilles i estabilitat al sector
- garanteixi l'articulació entre etapes educatives, serveis i agents implicats
- defineixi les competències clau i estableixi els criteris d'avaluació, reconeixement i validació
- millori el sistema de recollida, anàlisi i avaluació de dades per tal d'adaptar les polítiques corresponents.
- asseguri que l'educació durant l'etapa adulta de la vida formi part de les polítiques d'equitat del país. És una eina molt potent per lluitar contra les desigualtats i s'ha de reforçar en pro de l'equitat.

2. Governança multinivell amb un fort protagonisme de l'administració local que ha de desplegar una estratègia a nivell territorial, identificar necessitats, planificar l'oferta i coordinar els diferents, tant els centres oficials com les entitats del tercer sector.

L'administració local és la peça clau per crear una vinculació forta amb l'entorn a través de l'enfortiment de les aliances i la implicació de tota la comunitat, des de les entitats formals a les informals.

Cal que els ajuntaments liderin la creació d'espais de coordinació entre els diferents actors i sectors de l'educació de persones adultes, especialment **entre els centres oficials i les entitats del tercer sector.**

3. Major autonomia, suficiència de recursos dels centres de formació de persones adultes per adaptar la seva oferta formativa a les característiques de l'entorn i de la població amb necessitats formatives.

El context actual del sector de la formació de persones durant l'etapa adulta es troba en un moment de canvi en tots els sentits: des de nous perfils i necessitats canviants de les persones que es volen formar, passant per l'aparició de noves competències clau per a la societat actual, fins a temes més estructurals sobre la mateixa organització, la governança i la definició del sector. La formació per a persones adultes no pot basar-se en el mateixos paràmetres escolars de la infantesa i l'adolescència, perquè tracta una etapa vital diferent.

Els centres de formació de persones **adultes s'han de dotar de més autonomia per adaptar la seva oferta formativa a les característiques de l'entorn i les necessitats de la població** amb més necessitats formatives.

S'han d'introduir **millores de flexibilitat organitzativa i metodològica en els centres de formació de persones adultes:** flexibilitat de les inscripcions al llarg del curs; validació modular de les formacions més llargues; major oferta i diversitat de continguts per adaptar-se a les necessitats.

4. Posar en marxa un servei d'orientació i acompanyament per a la formació al llarg de la vida.

Un servei d'orientació desplegat localment, que garanteixi que tot estudiant disposa d'un acompanyament durant totes les fases de formació.

PROPOSTES

La Formació de Persones **Adultes necessita d'un Pla estratègic liderat per l'Administració pública, amb la participació i implicació de totes les entitats** d'educació formal, no-formal i informal.

Ara bé, **la posada en marxa de reformes no necessita esperar a l'aprovació d'un Pla. El fort consens dins la comunitat educativa de persones adultes** dels canvis necessaris, així com els nombrosos exemples ja existents a nivell de centres i de territoris, **permeten avançar propostes específiques a curt i mig termini** que poden activar-se en paral·lel a l'elaboració del pla estratègic i de definició del nou model.

1. Creació d'una Comissió Catalana i Comissions permanent territorials de Formació al Llarg de la Vida

Cal Integrar els agents formals i les entitats del territori vinculades a la formació de persones adultes en els òrgans de participació i presa de decisions, tant en l'àmbit nacional com municipal.

La Comissió catalana de Formació al Llarg de la Vida ha de ser l'òrgan màxim de representació institucional i de decisió en l'àmbit de Catalunya en matèria de FLV. Impulsada pel Departament d'Educació i formada per persones representants de les administracions i les institucions, les seves principals funcions han de ser:

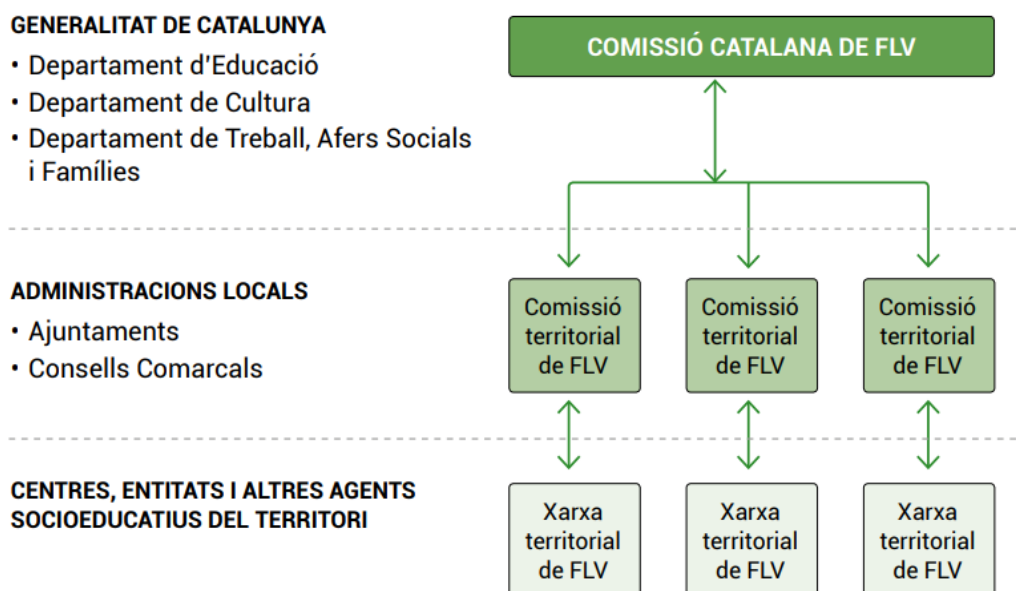
- aportar visió i estratègia de la FLV en l'àmbit de país;
- oferir cobertura i suport institucional a les comissions territorials;
- liderar la redefinició de l'educació al llarg de la vida;
- impulsar el circuit necessari per garantir que el conjunt d'institucions implicades es coordinin adequadament i actuar com a eina de sensibilització i visibilització.

Aquesta comissió sectorial podria acabar estructurant-se en un **Institut català de la formació al llarg de la vida**.

Per la seva banda, **les Comissions territorials de Formació al Llarg de la Vida són els òrgans màxims de representació institucional i de decisió en l'àmbit local**. Estan formades per diferents agents vinculats a la formació, tant la formal com la informal i la no formal, en l'àmbit local i estan liderades pels representants de l'Administració local. Cada comissió ha de tenir representació política i tècnica i la seva funció principal és desplegar l'estratègia de la formació al llarg de la vida en l'àmbit local, identificant les necessitats específiques del territori i adaptant l'oferta.

FIGURA 3

Proposta de mecanismes i nivells de governança en un nou model

Font: elaboració pròpia.

2. Posada en marxa d'Espais Comunitaris, xarxes territorials de formació al llarg de la vida

Creació d'espais comunitaris liderats per l'administració local per establir sinergies i desenvolupar accions conjuntes amb els agents i recursos de cada territori.

Són espais de diàleg i d'intercanvi permanent que serveixen per construir una visió i estratègia comuna entre tots els actors, establir un sistema de coordinació a nivell local, donar a conèixer a la població l'oferta del territori i fer anàlisis i propostes d'acció conjuntes entre els diferents agents.

Iniciar el pilotatge en alguns territoris específics a través del finançament públic a una entitat local que n'assumeixi la secretaria tècnica durant el primer període. Aquest pilotatge requereix una forta implicació de l'administració local del territori, que ha de vetllar pel bon desenvolupament d'un pla d'actuació local perquè posteriorment es pugui replicar i/o adaptar a d'altres territoris. És imprescindible també una forta participació de la xarxa d'entitats comunitàries que desenvolupament formació en l'àmbit informal.

3. Elaboració d'un catàleg amb el sistema competencial del nou model de formació al llarg de la vida i posada en marxa d'un sistema de validació de competències similar al que existeix en la FP

El **Departament d'Educació** ha d'elaborar el nou mapa de competències, partint de la tasca realitzada pel **Consell Català de Formació Professional** d'acord amb les recomanacions europees i amb el suport de la xarxa EBSN (European Basic Skills Network). Es proposa **la creació d'una comissió** que impulsi aquesta tasca i que representin els diferents àmbits de la FLV.

Creació d'un **sistema de validació de competències** que contribueixi a establir criteris homogenis per al reconeixement de l'adquisició de competències en els àmbits formal, no formal i informal, incloent mesures i mètodes d'acreditació.

A partir d'aquest sistema de validació es podria desenvolupar una eina digital com el passaport educatiu que permeti les persones gestionar i validar les seves acreditacions.

4. Creació d'un sistema d'indicadors compartit arreu del territori, coordinat per la inspecció educativa, i orientat a l'avaluació de les competències clau i de seguiment de les trajectòries

En la formació formal, les avaluacions es centren sobretot en el rendiment acadèmic – assistència, finalització de cursos, aprovats...-. **Cal ampliar les dades que es recullen, per incloure indicadors** relacionats amb: la qualitat dels aprenentatges; el funcionament del centre; el nivell d'integració al territori (rendiment social); dades qualitatives que permetin identificar necessitats d'adaptació en contingut i funcionament de la formació de persones adultes, etc.

L'avaluació ha de ser continuada durant tot el procés d'aprenentatge (no només en finalitzar cursos), ha d'implicar de manera activa l'alumnat i ha d'estar basada en competències.

Cal establir un sistema d'indicadors homogeni per a tot el territori i agents coordinat per Inspecció d'Educació, que ha d'establir els criteris de recollida, sistematització i anàlisi dels indicadors.

La construcció i el desplegament del nou model ha de comptar **amb la participació de tots els agents implicats**.

Com en altres àmbits de la política pública, i de l'educativa en particular, **cal avançar en una major cultura de l'avaluació, que ha de servir per dissenyar millors intervencions**. La recollida de dades i la seva anàlisi en són elements clau.

5. Introducció de millores de flexibilitat organitzativa i metodològica

Un primer pas cap a l'**adaptació de continguts i la seva flexibilització** és fer una **identificació a fons de les millores organitzatives i metodològiques**. Inspecció d'Educació i els ens a nivell local han de liderar una anàlisi a fons de les motivacions, problemàtiques i necessitats de la població adulta que vol accedir a la formació per tal formular un document de propostes específiques de flexibilitat metodològica i organitzativa.

Entre d'altres:

- Procés d'inscripció obert diversos cops l'any
- Coordinació dels centres amb els espais i equipaments municipals i comunitaris, per a el desenvolupament d'accions formatives o la creació de projectes en col·laboració.
- Models de codocència
- Increment de les hores de tutoria individual i grupal
- Models d'aprenentatge més flexibles, amb opcions semipresencials d'alta qualitat i atenció individualitzada, vetllant per l'acompanyament de l'alumnat i el manteniment del vincle amb la formació i el grup.
- Temps i espais de treball autònom i amb companys en el mateix centre educatiu, més enllà del treball d'aula

Existeixen a Catalunya exemples molt reeixits de moltes d'aquestes innovacions, que poden analitzar-se i servir d'exemple per estendre's al conjunt del sistema.

Enfocament competencial i modular dels continguts. La flexibilitat del currículum i un treball en mòduls més curts i enfocat a continguts competencials són algunes de les mesures per reduir l'abandonament i millorar els rendiments.

Validació modular de les formacions més llargues, que permeti que l'alumnat pugui certificar parts d'una formació sense que requereixi una continuïtat massa llarga, i, d'aquesta manera, que també es redueixin les taxes d'abandonament.

La revisió dels continguts i la seva modularitat pot estar liderada per la Comissió de la Formació al Llarg de la Vida, amb la participació d'una taula de persones expertes, plural, formada per Administració, docents, directius de centres, experts acadèmics.

Finalment, **cal posar en marxa una titulació universitària pels professionals especialitzats en la formació de persones adultes**, de la mateixa manera que hi ha especialitzacions de docència per infantil, primària i secundària. Una formació pedagògica específica per abordar els aprenentatges de les poblacions adultes.

6. Servei d'orientació de l'aprenentatge al llarg de la vida

Els territoris han de disposar d'espais concrets en l'àmbit local (municipal, supramunicipal o barri) que tinguin un paper actiu com a nòduls orientadors de tota la xarxa de FLV.

- Han d'estar dotats de la figura de la persona orientadora, garantida per l'administració.
- Aquests punts d'orientació ha d'estar ben coordinats amb altres serveis, per fer-ne una derivació, si s'escau d'acord amb les necessitats i possibilitats de les persones (moment vital, necessitat formativa, etc).
- Han de prioritzar l'accés a la informació i l'acompanyament de dels col·lectius més desfavorits i amb majors necessitats formatives.

Es recomana començar a través de proves pilot a diferents territoris.

FUNDACIÓ
BOFILL

Educació per canviar-ho tot